

Az alsódörgicsei templomrom

2009 július 05. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejt?zköd? Magyarország eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Rómer Flóris bencés apát, az Akadémia rendes tagja, mid?n 1859-ben faluról falura végigjárta a Bakonyt, majd könyvet írt régészeti és természeti kincseir?l, ilyennek látta az Alsódörgicse keleti széle fölötti dombon álló templomromot: „E díszes és nagyszer? egyházból épen csak annyi áll, hogy id?szakát, amelyben épült, faragványaiból mintegy hozzávet?leg meghatározhatjuk. A hajó hossza lehetett 7 öl [12,6 méter], széle 6 öl [10,8 méter], magasságát mintegy tíz ölre [18 méter] becsültem. A torony nyugoton állt, és két – alul 2 ölnyire [3,6 méterre] elényúló – támmal er?sített; az egyenesen elvágott szentélynek két szöglete is harántos támfalakkal bírt. A nyugoti fal fölül három kett?s ablakot tüntet el?, mint ezeket a jáki, lébenyi, zsámbéki és más ezen korú templomokon is láthatjuk, a harmadik már le van tördelve. Nem mindennapi látvány azon több négyszögölnyi terület? roppant faldarab, mely a torony oldala mellett fekszik, s mely egészen ép ablakot foglal magába. Itt-ott faragott k?darabok hevernek, s én nem kételkedem, miszerént, ha az urasági majorban körülnézhettünk volna, akadhattunk volna bizonyosan némi érdekes faragványokra.”

Több mint száz esztend?t kellett várni e román stílusú templomrom szakszer? régészeti feltárására és m?emléki helyreállítására. 1967–68-ban került rá sor Éri István és Koppány Tibor vezetésével. Az ásatás meger?sítette, hogy az egyhajós, vele azonos szélesség? nyugati tornyos épület a XIII. században épült. Korábbi templom alapjai nem kerültek el?, tehát a szokatlan szerkezet? egyház els?re e formában készült el. A területen feltárt további alapfalak jóval kés?bbr?l, a XV. századból származnak, s részben világi célokat szolgáltak.

Felmerül a kérdés, ki lehetett az építtet?je ennek az alaprajzát illet?en szokványos, azonban a korabeli magyarországi emlékek közt egyedülálló homlokzatú templomnak. Egyszer? falusi plébániatemplomnak aligha volt szüksége az er?dszer?en vaskos, széles „westwerkre”, és mögötte a két pilléren álló háromosztatú karzatra. Oklevelek tanúsága szerint miközben Dörgicse fels? részeit a XII–XIII. században – a helyi nemesek mellett – a tihanyi bencés apátság birtokolta, Akaliban, Alsódörgicsén és a Balaton-parti Ság falu egész területén a székesfehérvári ?rkanonokok szereztek kegyúri javakat és pozíciót. A fehérvári káptalan kés?bbi, 1334-ben kelt dézsmaösszeírásában Boldogasszony-Dörgicse alakban szerepl? falu templomának építése a tatárjárás évszázadában országos jelent?ség?, a koronázó székvárosban m?köd? egyházi f?hivatalhoz kapcsolódik, ami magyarázatul szolgál e felt?n?en reprezentatív építészeti megoldásra.

A török korban elnéptelenedett falu elhagyott templomát az 1600-as években a protestánsok vették használatba, majd Padányi Bíró Márton veszprémi püspök 1754-ben – katonai segédlettel – visszavette a katolikus egyház számára. ? állíttatta helyre. Az 1778. évi egyházlátogatás jegyz?könyve szerint még m?ködött, de 1816-ban már újra romos volt. A Rómer által látott és leírt épületmaradványokat 1938-ban statikailag meger?sítették, s részben újjáépítették. Az 1968 utáni renoválás és parkosítás nyomán a romterület nemcsak a Balaton-felvidék, de az ország egyik legszebb kulturális emlékhelyévé lett.

Ludwig Emil, mno.hu

Ajánló